

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu, složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce, v právní věci žalobce: **Mgr. Ing. L V**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Praha 2, Na Poříčním právu 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2016, č. j. MPSV-2016/5113-913, a ze dne 8. 1. 2016, č. j. MPSV-2016/5098-913, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 3. 2016, č. j. 2 Ad 13/2016 – 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále „krajský soud“) se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2016, č. j. MPSV-2016/5113-913, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Českých Budějovicích ze dne 29. 9. 2015, č. j. 98678/2015/CBU, a potvrzeno prvostupňové rozhodnutí, jímž nebyl stěžovateli přiznán doplatek na bydlení. Toutéž žalobou se stěžovatel domáhal také zrušení rozhodnutí ze dne 8. 1. 2016, č. j. MPSV-2016/5098-913, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Českých Budějovicích ze dne 29. 9. 2015, č. j. 98670/2015/CBU, a potvrzeno prvostupňové rozhodnutí, jímž rovněž nebyl stěžovateli přiznán příspěvek na živobytí.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích

Společně se žalobou požádal stěžovatel o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, avšak v jeho případě není ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Nebyly tak splněny obě kumulativní podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“), proto krajský soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl. Zohlednil především skutečnost, že žaloba podaná stěžovatelem je úplná a splňuje veškeré náležitosti požadované zákonem, stěžovatel se v problematice orientuje a je schopen samostatně hájit své zájmy.

Kasační stížnost

Kasační stížností napadá stěžovatel usnesení krajského soudu z důvodu podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že ustanovení zástupce není v projednávané věci třeba k ochraně jeho práv. Soud se podle něj měl zabývat jeho tvrzeními obsaženými v návrhu na ustanovení zástupce, zejména poukazem na složitost projednávané věci a její význam pro další život stěžovatele a jeho „nulové zkušenosti“ se soudním řízením. Opomenutím těchto hledisek soud podle názoru stěžovatele porušil zásadu rovnosti účastníků a též čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel odkazuje ohledně hledisek, z nichž má soud posuzovat potřebnost ustanovení zástupce na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 – 45, publikovaný pod č. 492/2005 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Stěžovatel též poukazuje na ustálenou judikaturu Ústavního soudu, podle níž soudy mají aplikovat a interpretovat i podústavní právo pohledem ochrany základních práv a svobod. Nelze vycházet pouze z úvahy, že žaloba byla podána v perfektním stavu. Navrhuje proto kasační stížností napadené usnesení krajského soudu zrušit.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění podmínek řízení. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle závěrů usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, v případě kasačních stížností směřujících proti usnesením krajských soudů o neustanovení zástupce se obecně nevybírá soudní poplatek za řízení o takových kasačních stížnostech a zároveň se v řízení o těchto kasačních stížnostech nevyžaduje splnění podmínky povinného zastoupení v řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy věcně projednatelná.

Následně posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud připomíná, že s účinností od 1. 1. 2012 došlo novelou soudního řádu správního (zákonem č. 303/2011 Sb.) ke zpřísnění podmínek pro ustanovování zástupce a zúžení této možnosti na případy vskutku závažné jak z hlediska svého dopadu na účastníka, tak i z hlediska právní náročnosti věci. Zatímco dříve

postačovalo prokázat potřebnost ustanovení zástupce k ochraně práv účastníka, nyní musí být toto ustanovení *nezbytně třeba*. Více než dříve tedy bude ustanovení zástupce na základě žádosti účastníka řízení institutem výjimečným (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2013, č. j. 3 As 76/2013 – 21.) Zároveň podle judikatury Nejvyššího správního soudu institut ustanovení zástupce není obecně institutem sloužícím k zajištění zastoupení nemajetných účastníků řízení bez právnického vzdělání, nýbrž institutem, jenž má být využit až v případě, kdy nemajetný účastník, bez ohledu na své vzdělání, není způsobilý bránit svá práva před soudem sám. Soud tedy při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce zvažuje, nakolik je stěžovatel sám způsobilý se před soudem hájit. Přitom přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům stěžovatele a k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí účastníka řízení o jeho právech v soudním řízení a vůbec o právních poměrech v České republice (srovnej například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 - 135, ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 As 76/2013 - 21, ze dne 5. 1. 2012, č. j. 9 Ans 12/2011 – 18, nebo ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 – 14).

V posuzované věci ze spisu krajského soudu zdejší soud zjistil, že důvodem pro nepřiznání příspěvku na živobytí v případech, napadených žalobou u krajského soudu, bylo to, že stěžovatel nedoložil všechny rozhodné podklady pro posouzení nároku na tento příspěvek. Jeho žádosti o uvedený příspěvek tedy byly zamítnuty podle 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Zdejší soud již v tomto kontextu nesdílí stěžovatelův názor o právní složitost sporu, jehož jádrem je zjevně posouzení skutkových okolností správního řízení, nikoliv komplikované právní otázky. Kromě toho nemůže přehlédnout, že stěžovatelem podaná žaloba je způsobilá k projednání správním soudem, obsahuje i odkazy na judikaturu a relevantní zákonná ustanovení, včetně argumentace zpochybňující důvody zamítnutí žádosti stěžovatele o příspěvek na bydlení. S ohledem na úroveň formulace podané žaloby, svědčící o dobré stěžovatelově orientaci stěžovatele v právním řádu České republiky, se také Nejvyšší správní soud nedomnívá, že by k ochraně stěžovatelových práv v soudním řízení před krajským soudem bylo *nezbytně třeba* zastoupení ustanoveným advokátem. Odkazuje-li stěžovatel na své nulové zkušenosti se soudním řízením, je vhodné připomenout, že Nejvyšší správní soud v současné době eviduje 21 (skončených i neskončených) řízení, v nichž stěžovatel vystupuje v obdobných věcech jako žalobce. Nepochybně tedy již má jisté zkušenosti s řízeními před správními soudy a jeho námitka se tak v uvedené části jeví jako nepřipadná.

Nejvyšší správní soud tedy, po posouzení stěžovatelových kasačních námitek, dospěl k závěru, že krajský soud posoudil existenci podmínek pro ustanovení zástupce v posuzované věci správně. Kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak není dán. Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a jako takovou ji podle § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2016

JUDr. Jaroslav
Vlašín
předseda senátu